

Isaac Asimov

ÎNTEMEIETORUL

Traducerea: Dan Iordache & Dan Merișca

Faptul că nava aterizase aproape intactă era în sine un miracol. Cei cinci bărbați de la bord mai aveau deci cel puțin câțiva ani de viață înainte. Dar le era imposibil să părăsească suprafața acestei HC-12549D, după hărți și fără nume altfel. Doar rătăcirea întâmplătoare a altei nave i-ar fi putut ajuta; o probabilitate infimă.

Asta era situația.

Iar cuvântul cheie era „amoniac”. În momentul impactului, cu suprafața planetei vâlvurindu-le în fața ochilor, și moartea (din fericire rapidă) având mai multe șanse decât ei să învingă, Chou găsisese totuși timpul să observe spectograful de absorbție, care înregistra neliniștit. „Amoniac”, exclamase el surprins.

Când în sfârșit aterizaseră – solul era nisipos, cu vegetație rară, zdrențuită, albăstruie; iarbă ascuțită, forme asemănătoare copacilor, închircite, cu coaja albăstruie și fără frunze; nici un semn de viață animală; crâmpoie de nori verzui deasupra – cuvântul revenise ca să-i obsedeze.

„Amoniac?” întrebese Peterson, abătut.

„Patru la sută” răspunsese Chou.

„Imposibil”, replicase Peterson.

Dar nu era. De fapt, cărțile nu spuneau că e imposibil. Spuneau doar că toate expedițiile de până atunci raportaseră invariabil despre planete care aveau atmosferă ori de azot-oxigen, ori de azot-bioxid de carbon. În primul caz viața era frenetică; în al doilea, primitivă. Pe orice planetă, una sau alta din cele două atmosfere era de la sine înțeleasă. Cărțile nu spuneau că trebuia să fie așa; doar că fusese întotdeauna așa. Din punct de vedere termodinamic, și alte atmosfere erau posibile, dar extrem de improbabile.

Deci oamenii de pe navă dăduseră peste o excepție și aveau să fie scăldați pentru tot restul vieții lor, atât cât vor

putea să o prelungească, într-o atmosferă de azot-bioxid de carbon-amoniac.

Bărbații își transformaseră nava într-o capsulă îngropată, cu ambianța asemănătoare celei de pe Pământ. Ca răscumpărare în ce privește proasta alcătuire a circulației naturale de pe planetă, puteau să-i exploateze rezervele naturale de apă și aer; desigur, cu condiția de a reuși să le micșoreze procentul de amoniac.

Organizaseră expediții de exploatare, câtă vreme costumele le mai erau în perfectă stare. Planeta era nepericuloasă; nici un fel de viață animală; peste tot, răzleață, viață vegetală. Albastru, mereu albastru; clorofilă conținând amoniac; proteine conținând amoniac.

Construiseră laboratoare, analizaseră plantele, studiaseră secțiuni la microscop, alcătuiseră uriașe volume de observații, încercaseră să cultive plante băstinașe în atmosferă fără amoniac și eșuaseră. Se transformaseră în geologi și studiaseră scoarța planetei, în astronomi și studiaseră spectrul soarelui planetei.

Barrere spunea uneori: „Până la urmă, oamenii vor ajunge din nou pe planeta asta și vor găsi moștenirea pe care le-o lăsăm. În definitiv, e o planetă unică. S-ar putea să nu mai existe altă planetă de tipul Terrei, dar cu atmosferă de amoniac, în întreaga Cale Lactee”.

„Grozav”, răspundea Sandropoulus, amar. „Ce baftă pe capul nostru”.

Sandropoulus rezolvase termodinamica situației: „Un sistem metastabil”, spusese el. „Amoniacul dispare în mod constant prin oxidarea geochimică ce formează azot; plantele folosesc azot și formează din nou amoniac, adaptându-se la prezența amoniacului. Dacă procentul plantelor care trăiesc pe bază de amoniac s-ar reduce cu doi la sută, o spirală descendentă ar începe. Vitalitatea vegetației ar scădea, reducând din ce în ce mai mult amoniacul, și așa mai

departe”.

„Vrei să spui că, dacă am distruge suficientă vegetație, am putea scăpa de amoniac”, precizase Vlassov.

„Dacă am avea aeromobile și distrugătoare cu rază largă de acțiune și dacă am trudi vreo câțiva ani la asta, s-ar putea”, răspunsese Sandropoulos, „dar nu le avem și există o cale mai bună. Dacă am putea face să crească plantele noastre, formarea de oxigen prin fotosinteză ar mări gradul de oxidare al amoniacului. Chiar și o mică creștere locală ar reduce amoniacul în regiune, ar încuraja plantele terestre să crească în continuare și ar inhiba creșterea celor băștinașe, apoi ar micșora mai departe cantitatea de amoniac, și tot așa...”

Deveniră grădinari de-a lungul întregului anotimp de creștere. Nu era, în definitiv, decât o muncă de rutină pentru niște exploratori. Viața pe planetele asemănătoare Pământului era de obicei de tipul apă-proteine, dar variațiile erau infinite și hrana de pe celelalte lumi era rareori prielnică. Se întâmpla totuși (nu întotdeauna, dar adeseori) ca unele feluri de plante pământene să întrecă și să înăbușe flora băștinașă. Odată aceasta înfrântă, alte plante terestre puteau prinde rădăcini.

Zeci de plante fuseseră transformate astfel pe noi Pământuri. Căci în acest proces, plantele terestre dezvoltau sute de varietăți rezistente, care proliferau în condiții extreme – cele mai bune de însămânțat pe următoarea planetă.

Amoniacul ar fi ucis orice plantă de pe Pământ, dar semințele pe care le aveau cu ei nu erau cu adevărat pământene, ci mutanți ale acestora, din celelalte lumi. Rezistară; nu suficient totuși. Doar câteva varietăți crescură, anemice, bolnăvicioase, condamnate.

Oricum, se comportaseră mai bine decât viața microscopică. Bacteriile planetei erau cu mult mai prolifică decât plantele ei albastre, izolate ici și colo. Microorganismele băștinașe înăbușeau orice încercare de concurență din

partea exemplarelor terestre, încercarea de a însămânța solul străin cu floră bacteriană de tip pământean, pentru a ajuta plantele de pe Pământ, eșuase.

Vlassov clătinase din cap. „N-o să meargă. Dacă bacteriile noastre ar supraviețui, n-ar face decât să se adapteze la prezența amoniacului”.

„Nu bacteriile or să ne ajute”, spusese Sandropoulos. „Avem nevoie de plante; ele produc oxigen”.

„Am putea, să producem și noi ceva oxigen”, adăugase Peterson. „Prin electroliză apei”.

„Cât va rezista însă echipamentul nostru Dacă am reuși să facem plantele să trăiască, ar fi ca și cum am face veșnic electroliza apei, puțin câte puțin, dar an după an, până când planeta s-ar da învinsă”.

„Hai atunci să îngrășăm solul. E putred de săruri de amoniu. Să coacem sărurile și să-l transformăm într-un sol fără amoniac”, spusese Barrere.

„Și ce ne facem cu atmosfera?” întrebase Chou.

„Într-un sol fără amoniac s-ar putea să reușim, în ciuda atmosferei. Aproape că am reușit și în cel de acum”.

Lucraseră ca niște robi, deși nu speraseră niciodată prea mult în reușită. Nici unul nu credea cu adevărat că treaba va merge, și apoi, pentru ei înșiși, oricum nu exista nici un viitor, chiar dacă treaba le-ar fi reușit.

Dar, muncind, zilele treceau mai ușor.

Următorul anotimp de creștere aveau solul lor, fără amoniac, însă plantele terestre creșcuseră fără pic de vlagă. Puseră chiar clopote de sticlă peste mlădițe și pompară aer fără amoniac înăuntru. Ajutase ceva, dar nu destul. Aranjară compoziția chimică a solului în toate variantele posibile. Fără nici un rezultat.

Mlădițele plăpânde produceau micile lor adieri de oxigen, dar în nici un caz atât cât să răstoarne proporția amoniacului din atmosferă.

„Încă un efort”, spunea Sandropoulus, „încă unul. O clătinăm, o clătinăm, dar nu reușim s-o dăm gata”.

Uneltele și echipamentul li se uzau tot mai mult, iar viitorul li se închidea inevitabil tot mai aproape în față. Fiecare lună le lăsa tot mai puține posibilități de acțiune.

Când sfârșitul veni în cele din urmă, fu cu o aproape dorită repeziciune. Nu exista nici un nume pentru acea slăbiciune și amețală. Nici unul nu suspectase însă otrăvirea directă cu azot. Era poate acțiunea unor microorganisme locale care învățaseră, până la urmă, să le străpungă mecanismul imunitar.

Era posibil, la fel de bine, ca microorganismele pământene, suferind mutații datorită acestei lumi stranii, să fi fost, la rândul-le, implicate.

Muriră trei, și o făcură, lăudate fie împrejurările, fără dureri. Fuseseră bucuroși să moară astfel și să părăsească zadarnica luptă.

Chou spusese în șoaptă: „E ridicol să fim învinși în felul acesta”. Peterson, ultimul dintre cei cinci care se mai ținea pe picioare (era imun?) își întorsese fața îndurerată spre singurul său tovarăș care mai trăia: „Să nu mori,... să nu mă lași singur”.

Chou încercase să suradă. „N-am încotro. Dar poți să ne urmezi, bătrâne. La ce bun să lupti? Uneltele s-au dus și nu mai există nici o șansă să învingem acum,... dacă a existat vreodată una”.

Dar Peterson nu renunță și, învingându-și descurajarea, își concentră toate forțele în lupta disperată cu atmosferă. Mintea îi era sleită, sufletul epuizat, și când, puțin după aceea, Chou muri, rămase singur între patru cadavre.

Se uitase pe rând la fiecare din ei, încercând să se ducă cu mintea înapoi, pe Pământ (acum că era singur și putea să se tânguie), pe Pământul pe care-l văzuse ultima oară, într-o vizită, acum unsprezece ani.

Va trebui să-i îngroape. Va frânge crengile albăstrui și fără frunze ale copacilor băștinași și va face din ele cruci. Va atârna casca spațială la căpătâiul fiecăruia și va sprijini cilindrii de oxigen dedesubt. Cilindrii goi, simbolizând lupta pierdută.

Un sentiment ridicol, pentru oameni cărora nu le mai pasă și pentru ochii viitori care s-ar putea să nu vadă niciodată toate acestea.

Dar o făcea pentru el însuși, pentru a-și arăta respectul față de prietenii săi, căci nu era el omul care să-și lase camarazii părăsiți în moarte, atâta timp cât mai putea rezista.

Și apoi?

Și apoi... Stătu un timp apăsător de gânduri grele. Dar, cât mai era în viață, avea să lupte cu uneltele care îi rămăseseră!

Îi îngropase pe fiecare în câte o parcelă din solul fără amoniac, la care trudiseră atât ca să-l obțină; îi îngropase fără giulgiu și fără îmbrăcăminte; îi lăsase goi în țarina dușmănoasă, pentru ca descompunerea lentă, care urma să aibă loc datorită propriilor lor microorganisme, să se facă înainte ca și acestea să moară datorită inevitabilei invazii a bacteriilor băștinașe.

Peterson așezase fiecare cruce, cu casca și cilindrul ei de oxigen, le consolidase cu pietre și apoi revenise, împietrit și cu ochii triști, la nava îngropată, în care rămăsese singur.

Muncise fără încetare, dar, în sfârșit, semnele bolii veniseră și pentru el. Se strecurase în costumul spațial și urcase pentru ultima oară la suprafață.

Căzuse în genunchi pe parcelele de pământ ale grădinii. Plantele terestre erau verzi. Trăiseră mai mult ca oricând înainte. Arătau sănătoase și viguroase. Răsăriseră peste tot în jur, dezmiardând atmosfera. Peterson folosisese ultima unealtă, corpurile lor, singura care-i mai rămăsese, oferindu-le astfel îngrășămintă.

Din carnea descompunându-se încet a pământenilor, ieșiseră elementele hrănitoare care fuseseră ultimul efort. Plantele pământene aveau să producă oxigenul care avea să facă să dea înapoi amoniacul și avea să scoală planeta din inexplicabilul echilibru în care se închistase.

Dacă vreodată aveau să mai vină pământeni aici (peste un an, peste un milion de ani?), aveau să găsească o atmosferă de azot-oxigen și o floră restrânsă, amintind în mod ciudat de cea terestră.

Crucile vor putrezi și se vor mistui în țărână, metalul va rugini și se va sfărâma. Oasele fosilizate vor rămâne poate să dea o idee despre cele întâmplare. Propriile lor înregistrări, etanșate, vor fi poate descoperite.

Dar nimic din toate acestea nu mai conta. Chiar dacă nu avea să se găsească nimic, niciodată, planeta însăși, întreaga planetă, avea să fie monumentul lor.

Și Peterson se așeză să moară în zorii victoriei lor.

[Originally published in „Galaxy” Oct. 1965]